

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Program- förklaringen.

Det går för långt.

Hagar Olsson
skriver om
Lawrence post festum.

En diktare på Vasateatern
Av Johan Falck.

Intervju med Martin Ander-
sen-Nexö.
Av Casan.

Sverige på Island.

Tidevarvet flyttar den 1 oktober
till nya lokaler, belägna Triewalds-
gränd 2, 3 tr., mitt emot den nu-
varande redaktionslokalen.

Under flyttningsveckan utkom-
mer intet nummer av tidningen.
Nr. 39 kommer alltså våra ärade
prenumeranter tillhanda först lör-
dagen den 15 oktober.

Till de kvartalsprenumeranter
som ännu inte förnyat prenumera-
tionen på Tidevarvet medföljer
som bilaga en giroblankett för
prenumerationens underlättande.
Tidevarvet kostar under den 1 okto-
ber till årets slut kr. 1:50. Prenu-
merera i tid för sista kvartalet!

Vad har hänt?

DE NYA REGERINGEN fick första dagen av sin tillvaro från den kommunistiska riksdagsgruppen ta emot en begäran om amnesti för de dömda deltagarna från Adals- och Clementsnäs-kravallerna. Nekas kan ju för det första ej, att de utdömda straffen äro ganska hårda, och regeringen som själv dragit fördel av nådevägen, bör ha förstälse för att det går lätt att handla i hastigt mod.

KREUGERS SKUGGA vilar som en mara över landet, förtätd av d:r Bjerres mycket omreklamerade och mycket omdebatterade bok samt förra statsminister Ekmans i veckan offentliggjorda försvarsskrift, där det säges att han lägger papperen på bordet. Men något väsentligt nytt kan man ej upptäcka.

D:r Bjerre säger visserligen i sin bok, att om den stora tragedi, som är förbunden med Ivar Kreugers namn, ej blir upptäckt till en skoningslös själv- och tidsrannsakan, har den skett förgäves. Borde ej både författaren och förlaget ålagt sig en sådan rannsakan och låtit rättegångsförhandlingarna tala sitt dramatiska språk till slut. Ännu saknas det nödvändiga perspektivet för psykologisk behandling av hela denna tidsepok i vårt land.

MÄNNENS FÖRENING är nu en verklighet även i Sverige. Kvinnan skall tillhållas att stanna i hemmet och föda mannen välskapta barn. Arbetsgivare som envisas bibehålla kvinnlig arbetskraft böra bojkottas. Föreningens ursprungsbeteckning Göteborg. Man erinra sig valets 6,000 nationalsocialister i denna stad.

KÖPENHAMN HAR DEN GANGNA VECKAN levat i Storbritanniens tecken. En jätteutställning av engelsk industri i Tivoli och Forum och Industri-

Den nya regeringen.

På lördag i förra veckan fick man äntligen veta, vilka namn hr P. A. Hansson samlat omkring sig i den nya regeringen. Det befanns vara en starkt riksdagsförankrad och i regeringsvärv förtärd samling män. Inte mindre än sju av de nya statsråden ha tillhört föregående socialdemokratiska regeringar. Först då herr statsministern själv, förutvarande försvarsminister i tre ministärer, vidare utrikesministern *Richard Sandler*, konsultativt statsråd i Brantings ministär 1920, sedan finansminister och handelsminister och slutligen Brantings efterträdare — vid dennes sjukdom och bortgång — som statsminister 1925—26. Herr Sandler, numera överdirektör i Statistiska Centralbyrån började sin bana som folkskoleman och var i åtta år knuten till Brunnsviks folkskola. Socialministern, partisekreterare *Gustav Möller* och finansministern, lektor *Ernst Wigforss* ha båda förut innehaft samma poster i den Sandleriska regeringen och justitieministern, hovrättspresidenten *Karl J. Schlyter* var konsult i två av de tre socialdemokratiska ministärerna. De båda konsulterna, hr *Torsten Nothin* och *Östen Undén* innehade detta ämbete i den första Brantingska regeringen 1920, hr Undén har sedan varit både justitieminister och utrikesminister.

Nya namn äro däremot eklelesiastikministern, Social-Demokraternas huvudredaktör hr *Arthur Engberg*, jordbruksministern, riksbanksfullmäktigen herr *Per Edwin Sköld*, kommunikationsministern hr *Henning Leo*, socialiseringsnämndens sek-

reterare sedan sex år samt försvarsministern, redaktör *Ivar Wennerström* och handelsministern, Svenska Metallindustriarbetareförbundets mäktige ordförande, hr *Frithiof Ekman*.

Samtliga statsråd utom hr Ekman och professor Undén ha — i de flesta fall under många år — tillhört endera av riksdagens båda kamrar, och det är bara hr Nothin, f. ö. generaldirektör i lantmästeristyrelsen samt ordförande i besparingskommittén och Kreuger-kommissionen, som vid sidan av dessa båda, icke för närvarande är i besittning av ett riksdagsmandat.

Utom dessa kortfattade anteckningar ur de nya människens historia kunde en hel del vara att tillägga om ytterligare offentliga uppdrag och uppmärksammade insatser på det offentliga talandets, tidnings- och samhällsarbetsområden. Om vi nu av utrymmesskäl måste förbigå detaljerna skall det i alla fall fastslås, vilken nästan enhälligt erkännsam press som kommit 1932 års socialdemokratiska regering till del. De personliga kvalifikationerna hos de nya statsråden ställas så gott som undantagslöst över varje anmärkning. Nu återstår endast den förhoppningen att det beröm, som också från högerhåll bestått vår nya ministär inte måtte motsvaras av någon konservativ politik från dess egen sida. Man kan frukta det värsta vid Svenska Dagbladets tillitsfulla framtidssyner. Låt oss dock hoppas på en säker vänsterkurs. Tiden behöver den.

palatset, öppnad av Englands och Danmarks kronprinsar, tre engelska slagsskepp med 2,000 matrosar på redan, åtskilliga flygplan och hela provinsen inrest till Kongens by. Och nu kommer turen till Sverige att ta emot engelske tronföljaren med sin broder och även en del av brittiska utställningen lär komma hit. I varje fall blir det galaspektakel.

NATIONERNAS FÖRBUNDS TRETTONDE FÖRSAMLING öppnades på måndagen av dess president, den irländska fristatens regeringschef *De Valera*, som i sitt öppningstal framhöll att folkförbundet kommit till det kritiska ögonblick, då dess styrka eller svaghet måste uppenbaras. Bekännelsen till paktens får icke bo endast å deras läppar utan även i deras hjärtan.

Nedrustningskonferensen som ej lyckades få med tyska representanter har ajournerat sig till fram i oktober.

TYSKLAND HAR ÄNNU icke kommit till klarhet om riksdagen är upplöst eller icke. I varje fall ha förberedelserna till nyvalen den 6 november tagit sin början.

ENGLAND HAR MINISTERKRIS, ither att de frihandelsvänliga medlemmarna Snowden, Herbert Samuel och Archibald Sinclair ingivit sin avskedsansökan på grund av Ottawa-beslutet.

MacDonalds gamle medarbetare, Philip Snowden, som jämte Thomas lämnade Labour Party för att tillsammans med MacDonald bilda nationalregeringen och lät sig utnåmnas till lord för att taga plats i överhuset, har publicerat ett skarpt brev till MacDonald i vilket han motiverar sitt beslut att utträda ur regeringen.

MacDonald har icke hållit den linje som han på sin tid drog upp för de kolleger ur arbetarpartiet som förblevo honom trogna, skriver Snowden. Han förklarar då att han aldrig skulle bli den konservativa majoritetens verktyg. Men hela utvecklingen under de senaste månaderna har tydligt visat att han i sin »nationella» regering tjänat de rena konservativa partiintressena. Den nuvarande engelska regeringens ekonomiska politik och framför allt dess tullpolitik anser Snowden vara en katastrof för landet, och han kan icke med gott samvete och bibehållen självaktning täcka den med sitt namn.

De nio frihandlarliberalerna ha riktat ett brev till MacDonald, i vilket de förklara, att den uppgift, som nu återstår att med all kraft söka lösa, skulle vara att befria världen från tullarna och olika handelsrestriktioner, vilka utgöra det närmsta hindret för välståndets återvändande. I stället härför har emellertid regeringen själv upprättat ett komplicerat och omfattande system av liknande restriktioner, tydligen avsett att äga bestånd för lång tid framåt. Vi anse, heter det, att imperiets bestående enhet är av den yttersta vikt för dess egna medlemmar och av det allra största värde för hela världen, men detta mål främjas icke genom konferenser sådana som den i Ottawa. Vi anse snarare att målet härigenom åventyras.

M AHATMA GANDHI har avbrutit sin fasta och förtärt apelsin och grapefruit. Engelska regeringen har nämligen accepterat hans villkor.

Veckovakten

Elin Wägner:

Själstyrka mot polisstyrka. Reflexioner kring Gandhis fasta.

ETT krig är faktiskt redan igång i Indien» yttrade en representant för indiska frihetspartiet vid Amsterdamskongressen, citatet är ur förra veckans Tidevarv. Vill man ha belägg för denna sats från högsta engelska ort, kan man läsa lord Willingdons tal om »brittisk politik i Indien», hållet i början av september.

Han talar där om nödvändigheten att krossa den indiska ohörsamhetskampanjen och betaga den möjligheten att någonsin mera blossa upp. De provinsiella regeringarna behöva därför ännu större befogenhet än de redan ha att vidtaga nödiga undertrykningsåtgärder. Att vicekonungen inte väntar att han och hans medhjälpare alltför snart skola vara färdiga med sin uppgift förstår man därav att en del av de undantagslagar vilka sätta den nuvarande konstitutionella medborgerliga friheten ur funktion, sedan de utlupit skola upphöjas till vanlig lag.

Vicekonungen beklagar sig bittert över frihetspartiets metoder, ty det vill tvinga sig till friheten. Och här kommer en mycket märklig passus i talet. »Det faktum att våldet som användes i allmänhet icke är fysiskt våld ändrar icke karaktäristiken av kongresspartiets metoder.»

Kampen är vapenlös men farlig.

Härmed har vicekonungen själv fastslagit två ting. Dels att befrielsekampen i Indien är vapenlös, det vill säga den består i bojkott, i demonstrationer, i skattevägran och framför allt i villighet att lida hugg och slag och fängelse. Dels att den är lika besvärlig och farlig ändå.

I slutet av sitt tal rekommenderar vicekonungen att en mindre formell och mera snabb metod än den tidigare användna, kommer i bruk vid utarbetandet av den nya konstitutionen för Indien. Därmed menas att den icke skall göras av indierna själva, icke heller av indier och engelsmän tillsammans, utan av en parlamentarisk kommitté med några rådgivande indier som sakkunniga. Detta är nu också nödvändigt, redan därför att alla partier i Indien, även de moderata, vägrat samarbete med engelsmännen om den nya konstitution om vilken den stora striden rör sig.

Då man sitter på långt avstånd och ännu inte har tillgång till information från Indien om de senaste händelserna, är det svårt att förstå varför striden mellan de olika indiska grupperna om formerna för representation i det centrala parlamentet och provinsparlamenten just nu är så aktuell, att Gandhis fasta och hans liv och död sammankopplats med lösningen av denna fråga. Ty de parlament om vilka striden står, skulle ju ändå mest bli skenparlament med vicekonungens veto svävande över sig.

Men att Gandhi nu är passionerat angelägen om att ena de olika grupperna det är lätt att förstå, ty strävan att ena Indiens folk känneteckna hela hans politiska bana, och han har varit farlig för det engelska våldet precis i den mån han lyckats därmed. Inte heller är det något nytt att han ålagt sig fasta för denna enhets skull. Men för första gången har det nu hänt, att han sagt ifrån att han fastar till evighet eller döden uppnås. Men situationen blev ju allvarigare dag för dag och även Gandhi. Internerad som han är på obestämd tid, kan han inte utföra en ledars plikter på annat sätt än genom att dö för folket.

Det viktiga här är inte den kompromiss i fråga om representationen för de olika grupperna som kan komma fram under trycket av det faktum, att ingen förs ta ansvaret på sig att Gandhi dör för deras tredska skull. Den stora frågan här är om Indien skall framhärda på den vapenlösa kampens och det frivilliga lidandets väg — den väg av vilken Gandhis fasta är en symbol — till dess friheten är vunnen. Gandhi fordrar av sin armé att ställa själstyrka mot polisstyrka. Han ställer oerhörda krav på varje medlem i den. Kunna de motsvara hans fordringar, behålla kampen på den höga nivå där den hittills förts och så tvinga England till att ge vika, då har något mycket märkvärdigt skett i en värld som överflödar av våld, som skryter av sina våldsgärningar, en värld, där medborgare väpnar sig mot medborgare och nation mot nation i ett slags pervers förstörelse-yrsel.

Upplysning om Indien — för Sveriges skull.

Den som skriver detta har stundom resonerat med indier och vänner av Indien om svenskarnas underliga föreställningar om den indiska frihetskampen och pressens besynnerliga vana att repetera tendensiösa dumkvickheter om Gandhi från den engelska hånkampanjen, som ju i England har ett politiskt syfte men i Sverige saknar varje mening. Då man talat om vikten av att hjälpa Indiens sak genom upplysning av svenskarna, har jag för min del alltid sagt att det som indier och eventuellt svenskar kunna göra i den vägen mot en press, som i regel gör gratis hantlangartjänst åt engelska imperialister, det böra de söka göra men inte för Indiens skull utan för Sveriges.

Här göres på en enda punkt i det Asien, som annars militariserar sig efter västerländska mönster, ett väldigt, ett grandios försök att ta upp befrielsekampen mot det främmande våldet med andliga vapen. I spetsen för denna rörelse står en man av den lysande andliga kraft som Gandhi äger. Underbara ting ske och

(Forts. å sid. 4.)

Läcker och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Obs! Ny adress från 1 oktober:
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Eva von Heideman

Mottagning enligt överenskommelse.
Ostermalmstorg 5, 3 tr. Tel. 736 54.

Tandläkare

EMIL LINDBLADS PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandkliniker för alla samhällsklasser.

Östermalm:
Kommendörsg. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:
Hantverkarg. 37. Tel. K. 37, K. 37 38
(Basarbyggnaden v. Kungsholms Läroverk)

Mottagn. 8.30—9, 1.30—2, 6—7.
Tandvård behandlas hela dagen 8—7
Lördagar stänges 4 (sommarmån. 2).

Kostnadsfri rådfrågning.
Endast exam. tandläkare.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

Liliesjöös

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:

Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 85 — Tel. Kh.
55 85.

Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.

Aderbräckstrumpor — Hålfotsinlägg
— Maggördlar — Bräckband — Sa-
nitets- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

Frälsningsarméns
Alkoholisthem

Kurön

(Atnjuter statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresa från Sthlm.
Prospekt och övriga handlingar sändas från
Socialsekreteraren, Ostermalmsg. 24, Stockholm.

Klockarebolagets

Begravningsbyrå,
Skepparegatan 39. 754 56, N. 60 98.
S:t Paulsg. 15. Sö. 30 87.
Filialet: Agneg. 40. Kh. 335 28.

Den 1 Okt. 1932.

Program- förklaringen.

Den socialdemokratiska regerin-
gen har tillträtt. Det är ett namn
man saknar i ministerlistan, hr An-
ders Örnés, och särskilt nu hade hans
insats varit av betydelse, både för
att han är säker frihandlare och på
grund av hans ställning till jordfrå-
gan. Kanske är han alltför utpräg-
lad för att vara med i en regering,
som saknar full majoritet.

Den nya regeringens programför-
klaring är mycket försiktig. Man vet,
å ena sidan vad man lovat väljarna,
å andra sidan att man måste ha stöd
från övriga partier för att driva sin
vilja igenom. Det är inte lätt att
företräda dessa förhållanden. Men det
är väl skrivet.

Att frågan om arbetslöshetsför-
säkring måste föras fram var ju gi-
vet, så starkt som socialdemokrater-
na förut gått in för densamma. Mera
svävande verkar den därpå följande
meningen att »lant- och skogsarbe-
tarnas särskilda sociala frågor kräva
större uppmärksamhet än hittills». Till-
fredsställande är, att regeringen
vill verka för igångsättandet av pro-
duktiva arbeten och söka skapa
verkliga arbetstillfällen i stället för
nöd hjälpsarbeten.

Vidare heter det att »med hänsyn
till den alltjämt pågående jordbruks-
krisen bör i mån av behov den av
årets riksdag inledda politiken för
bistånd åt skuldsatta jordbrukare
fullföljas. Det är ett »klokt» och

Det går för långt.

Frissnade Landsföreningens förtroen-
deråd har varit samlat för att dryfta
regeringsfrågan och frågan om partichef.
Hr Ekman var närvarande såsom medlem
av rådet. Han ställde, som bekant, sina
förtroendeposter inom rådet och landsfö-
reningen till förfogande, av samma anled-
ning som han måste avgå som statsmi-
nister. Men nu ville påtagligen en grupp
inom rådet anmoda honom att återtaga
sina poster. Det föranledde en längre
debatt. En del av deltagarna, som voro
emot hr Ekmans val, trodde, att de fått
sin vilja igenom och — reste hem! Hur
likt dessa frissnade att, när läget går,
lämna rikets ve och väl åt sitt öde. Så
går det till på alla valkrets möten. — Och
— hur gick det? De kvarvarande lyckas
driva fram en votering, ej som ämnat
var mellan nyval och bibehållande av det
nuvarande provisoriet med de två vice
ordf. som fungerande, utan en votering
mellan bibehållande av detta provisorium
och en uppmaning till hr Ekman att åter-
inträda. Det förra blev beslutat. Men i
alla fall!

Tidevarvet har ej av något skäl velat
säga mer än nödvändigt om den för hela
vårt land så förödmjukande anledningen
till hr Ekmans avgång som statsminister.
Men skall han nu redan komma igen som
om ingenting hänt, då måste vi säga ifrån,
att det verkligen går för långt.

hugsvalande ord, men ändå ett även-
tyrligt och hopplöst företag. Och
varför just »skuldsatta jordbruka-
re»? Ty många äro de, som nu äro
skuldsatta, och alla näringar be-
tryckta. Dock står det sedan, och det
vet vilja vi fastslå, att den viktigaste
uppgiften för jordbruket bör vara
att förbereda åtgärder, som kunna
vara ägnade att förbättra jordbruks-
näringens bärighet, och att särskild
uppmärksamhet skall ägnas även
frågan om jordbrukets skuldsättning.

Det är första gången en regering
berör jordfrågan. Må orden följas
av handling.

Jordvärdet och konjunkturerna.

Ett danskt förslag.

Danmark är för närvarande en kom-
mission — den s. k. Landbokkommissio-
nen — sysselsatt med att utarbeta vissa
förbättringar i den berömda jordlagstift-
ningen av 1919. Denna lag ligger till
grund för de stora länsgodsens utstyck-
ning till självständiga småbruk efter åbo-
rättens principer, med en viss årlig jord-
avgift till det allmänna, grundad på pe-
riodiskt återkommande taxeringar. Man
skall inte tro, att den danska reformen
undgått det motstånd, som överallt tycks
stå färdigt att möta försöken till en änd-
ring av formerna för jordbesittningen.
Detta motstånd har varit så kraftigt och
fått ett så säkert stöd i danska lands-
tinget, att utstyckningen till nya småbruk
för närvarande praktiskt taget ligger nere.
Emellertid företer Landbokkommissionens
arbete flera viktiga ljuspunkter.

En intressant artikel i Politiken och
det lilla frihetsbladet Grundskyld, har
den gamle kände förkämpen för jordre-
form och frihandel i Danmark, förestän-
daren för Fyns lantmannaskola Jakob E.
Lange lagt upp några synpunkter på
dessa problem, som just nu, i anslutning
till jordbrukskrisen också i Sverige och
till Radikala Gruppens uttalande i jord-
frågan, ha en särskild aktualitet.

Jordlagstiftningen av 1919 har försökt
att åstadkomma en nödvändig anpassning
av jordvärdet till avkastningen av jorden
genom en regelbundet återkommande
värdering av jorden. Om t. ex. jordvärdet
under en högkonjunktur stiger från 1,400
till 1,500 pr hektar, stiger jordbrukarens
avgift med 4:50 kr. Om jordvärdet se-
dan under en lågkonjunktur sjunker till
exempelvis 1,200 kr. pr hektar, minskas
brukarens jordavgift till det allmänna med
9 kr. Emellertid verkar denna i och för
sig riktiga anordning för långsamt och
inte tillräckligt effektivt, allrahelst när
konjunkturomslagen kommer som nu,
med en hittills oanad våldsamt. Dels
företages taxeringen med flera års mel-
lanrum och verkar därför för långt efter,
dels gör den nuvarande äganderättsfor-
men att jordpriserna nog stiga i goda
tider, men att man gör allt för att hindra

dem att falla i dåliga, i hopp om att så
småningom återigen få kompensation i
en högkonjunktur.

Vid en tidpunkt som den närvarande
t. ex., när jordens förräntning uppgår till
alla högst någon procent — om någon
alls — har småbrukarnas räntebördor fal-
lit endast med några få kronor pr hektar.
Detta missförhållande har givit impulsen
till att den tanke tagits upp på nytt, som
var aktuell på 1890-talet, att alla grund-
räntor skola göras beroende av konjunkturerna,
genom att sättas i ett bestämt
förhållande till produktpriserna.

Politiskt aktuell har denna tanke blivit
sedan Landbokkommissionen tagit upp der-
till diskussion. Den tycks där ha blivit
utformad på ett sätt, som vunnit kom-
missionens flertal för sig, d. v. s. regeri-
ngspartiets medlemmar och de sakkun-
niga.

Så vitt man kan se är tanken den, att
avgiften skall röra sig omkring ett me-
deltal, allt efter som årets pris på span-
mål, fläsk och smör har varit över eller
under det normala.

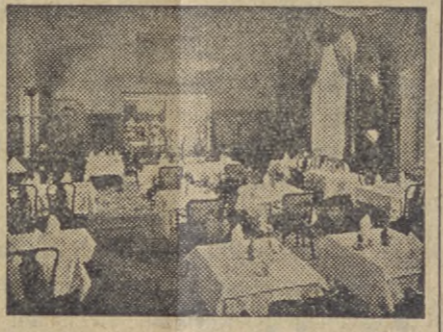
Att förslaget kommer att tillvinga sig
uppmärksamhet förefaller tämligen säkert.
Det har ju framförallt den stora förde-
len framför den eftergift eller nedsätt-
ning, som framtingas i dåliga tider, att
medan sådana lättnader ögonblickligen
uppslukas genom att kapitaliseras, så att
egendomspriserna stiga och nästa ägare
är lika illa därän igen, kommer de kon-
junkturbetingade svängningarna i avgif-
tens storlek icke att kunna verka på detta
sätt. Lättnaden vid ett visst tillfälle mot-
svaras av större avgifter under goda år,
så att det inte är fråga om att helt slippa
undan bördan, men att lätta dess tryck
genom en fördelning över en längre tid-
rymd.

Ju mera fullständig och fullkomnad lag-
stiftningen för de statliga småbrukarna
kommer att bli, dess svårare blir det för
de reaktionära krafterna att hindra dess
förverkligande. Landbokkommissionens in-
sats i denna riktning måste därför hälsas
med glädje, slutar Lange sin artikel.

Pensionat Fredrikshov
Fredrikshovsg. 10. Tel. 791 34—739 48
Diet- och Vegetarisk kost.
Tyst och förnämligt läge, nära Djur-
gårdsbron och spårvagnshållplats.

Hällegårds Pensionat
Telefon Lidingö-Skärsåtra 4
Härlig rekreativort.
20 min. från Humlegårdsgatan.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GGÖTATAN 52 " " 333 09

**Restaurang
Port Arthur**
Blekingegatan 40
Telefon Söder 347 84
Bra matställe

**Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW**
Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 105 06, Norr 2117. Postgirokonto 549

**Köp Edra
Hälsovårdsartiklar**
för
KVINNOHYGIEN HAVANDESKAP
FÖRLOSSNING BARNAVÅRD
hos **KIFA**
KUNGL. HOVLEVERANTÖR
31 Regeringsgatan 31

Fyra läkare om "Hälsa och nakenhet"

Professor Israel Holmgren
(i Nya Dagligt Allehanda):
— — — professor Almkvists fram-
ställning är synnerligen väl doku-
menterad. — Det skulle förvåna mig
mycket, om icke många läsare finge
sin syn på dessa frågor grundligt
förändrad genom studiet av hans
bok, — — — Boken bör läsas av alla,
som äro intresserade av tidens rörel-
ser. Den är mycket underhållande.

Doktor Gerda Kjellberg
(i Fönstret):
Det vore orätt emot den intres-
santa och värdefulla boken och orätt
emot författaren att genom ett refe-
rat, om än så summariskt ta bort
bouquet'n av densamma. Det är ett
stycke kulturhistoria och ej det minst
intressanta avsnittet därav, som pro-
fessor Almkvist här ger oss.

Till salu i rikets alla boklädor. Pris
4: 75. Boken kan även rekvireras di-
rekt från förlaget

tid och folk
TUNNELGAT. 20 A, STOCKHOLM
Postgiro 51919

Doktor Ada Nilsson
(i Tidevarvet):
Professor Almkvists argumentering
får väl att tänka på, framför allt av
dem som liksom han vilja en upp-
rensning i det kulturella vildsnår,
som den sexuella etiken för närva-
rande utgör.

Klipp ur och insänd nedanstående
kupong.

Tid och Folk,
Tunnelgatan 20, A, Stockholm.
Undertecknad rekvirerar här-
med ex. av professor Jo-
han Almkvists bok att sändas mot
postförskott.

Överläkare Josua Tillgren
(i Social-Demokraten):
— — — man följer med intresse
hans konsekventa och oförskräckta
hävdande av nakenhetens stora hy-
gieniska och uppfostrande värde gent
emot en så många gånger förkonst-
lad klädedräkt.

En diktare på Vasateatern

En fullödigt konstverk värdigt en genial skådespelare har sett dagen. Vasateaterns framförande av Ragnar Josephsons »Kanske en diktare» blev, tror jag man vågar säga, en av de största succéer Stockholm upplevat. Författarens originella ämne, uppbyggt och utvecklat rent mästerligt, bar spår av en kultur och en finess i känsla och intuition, som för oss torde vara helt sällsynt. En stark åtstramning i kompositionen men rörlighet i scenernas inbördes förhållande tydde på den verkligt dramatiska begåvningen, och det djupa allvaret dämpat av ett skimmer av vemod och innerlighetens humor visade en människa, som förstår att sätta sitt genomkultiverade adelsmärke på sitt verk. Den författare som med den friska »Nyckelromanen» lämnade in sitt visittkort till vår dramatiska parnass, steg oväntat in genom dörren och visade sig vara något ganska enastående i vår tid, en personlighet.

Stycket visar oss först in i en restauranttambur, där den gamle vaktmästaren Filip läser sin tidning, filosoferar litet och hänger upp och tar ned rockar. Den gamle vivören Kurtz har en liten intim fest för ett ungt gift par, herr Viding med sin fru Jane, som försiggår inne i matsalen medan Filip drömmar sig till storhet och betydelse i tamburen. Filip ljuger nästan alltid. Han kan inte låta bli att duka upp historier för att trösta folk, att hjälpa dem över det svåra och tunga. Men verkligheten drunknar ej i hans fantasi, tvärtom. Den växer och välver sig, den tar form och gestalt som om den verkligen vore någonting av oändlighet och makters tummel. Herr Viding vill sälja sin fru till den senile Kurtz för att han är på fallrepet och behöver hjälp. Viding lämnar henne ensam, men hon kommer efter honom ut i hallen, det blir ordväxling, han vill tvinga henne och går henne in på livet, hon rusar upp för trappan till övre hallen, man hör en häftigt dispyt som avbryts av ett skott och ett dovt fall av en kropp. Fru Viding har skjutit sin man. Filip, som under kvällen har blivit vänligt bemött av fru Viding och som i hennes skrämde ögon läst en bön om hjälp, rusar upp för trappan och tar revolvern. Folk kommer till. Filip kommer ned och förklarar, att det är han som skjutit Viding.

Inför poliskommissarien tar Filip på sig hela skulden, dukar upp en historia om att han känt Jane Viding, att han älskade henne och måste rädda henne. Hon vill först inte gå med på hans offer, men hans fasta, orubbliga beslut tvingar henne att verifiera hans uppgifter och hon går fri medan Filip tar straffet. Han skänker henne livet, ett ungt vackert liv på nytt. Hon känner sig stå i den största tacksamhetsskuld till honom och väntar på honom. Och äntligen möter hon honom igen och Jane bekänner att hon vill leva sitt liv med honom. Men Kurtz uppträder och slår sönder idyllen. Han säger, att Jane under denna tid levat tillsammans med honom, hon tillhör livet och ungdomen, ej åldern och fattigdomen, och av en sådan slusk och trashank som Filip kan man fordra så mycket stolthet, att han vet vad han gör och ej trampar en skör blomma i smutsen. Och Filip förstår honom, och i sitt livs största ögonblick, sin levnads fullkomning, säger han sin sista och största lögn, att han inte älskar henne, att han aldrig älskat henne, att han blott ljugit sig till att få spela hjälte. Och han går ifrån henne. Man hör ett skott ute i parken. Jane rusar efter och får tag i hans revolver. Hon säger sig ha skjutit och tar skulden på sig. Det blev henne för mycket av offer

Edra Dräkter och Kappor

Beställer Ni fördelaktigast hos

J. EDV. LINDGREN'S
HERR- OCH DAMSKRÄDDERI
TEGNERGATAN 23 • TEL. N. 118 81

Färdiga KAPPOR stiftfullt utförda.

Kredit ordnas

Maskinmärkning

Hälsöm å gardiner, lakan, örngott m. m. Modern plissering, knapphål, fällning samt stoppning av duktyger. Lager av broderade örngott och näsdukar.

Elin Madéns Märkningsateljé
Herkesgatan 14, Stockholm. (Invid Brunkebergstorg). Tel.: Norr 1190 5.

Hagar Olsson:

Lawrence post festum.

Det gick D. H. Lawrence som det gått så många andra sällingar: döden utlöste hans inneboende kraft och höjde honom med ett slag till en dominerande gestalt i det aktuella bildningslivet. För närvarande går det knappast en vecka utan att en biografi över honom ser dagen, och han har även för den breda internationella publiken blivit något annat än blott författaren till »Lady Chatterley's Lover». De sensationella dimmorerna av »pornography and obscenity» kring hans namn har skingrats, och den livgivande kraften uppenbarar sig.

Det betydande inflytande Lawrence nu utövar är ett led i den allmänna strömkantring som ägt rum, sedan den rent intellektualistiska modernitetens kaskader upplöst sig i fåfänglighet: nu går strömmen genom djupare vatten. Det djupa som uppbär vårt intellektuella medvetande — vitalitetens och den andliga potensens hemlighetsfulla källor — drar andarna till sig. Mot denna bakgrund må man se Lawrence av i dag; hans popularitet framstår då, icke såsom en modern nyck eller ett tecken på att det i allmänhet råder brist på betydande författare, utan såsom ett utslag av tidens vitala-hunger.

De mer eller mindre officiella Lawrence-biografierna — även John Middleton-Murrys grundläggande arbete — ha blivit omnämnda i denna tidning. Jag skall här hänvisa till den mest inofficiella, privata och anti-konventionella Lawrence-studie som existerar. Den som känner Lawrence-litteraturen vet naturligtvis vilken bok jag avser: Lorenzo in Taos av Mabel Dodge Luhan. Redan användandet av den intima benämningen »Lorenzo» i titeln säger en, inom vilken sfär Lawrence

och diktning, av överklighet och sinnenas villor, hon kunde ej mera.

Detta utomordentliga »teaterstycke i tre akter» fick ett framförande, som var fullkomligt storartat. Först och främst då naturligtvis Gösta Ekman's Filip. Orden tryta och synas så fuffiga, när man vill skildra den underbart subtila skapelse, som krum och ful men med gudagnistans flödande fantasi i blick och tanke gick över scenen. Genialt tolkades gestalten och inlevelsen var sådan, som blott en fullkomlig konstnär, ett andens medium och instrument, kan ge. Att säga det outsägbara och nå det ogripbara, det är inte blott konst, det är skönheten, storheten, personlighetens upplösande i form, intellekt och känsla. Inför en sådan upplevelse vill man helst tåga beundran och tyst tacksamhet.

De övriga gävo ett värdigt stöd åt huvudgestalten. Karin Carlson var Jane Viding, och hade fått fram mycket av äkta och varm känsla, och man är skådespelerskan särskilt tacksam för att hon undvikit allt av överdrift i sorg och patos. Den sanna och enkla naturen framstod så mycket klarare och riktigare. Uno Hennings Kurtz var utomordentlig med sin litet spattiga och fastvuxna figur. Snävheten i repliken gav även relief åt karaktären, och Kurtz' sista och avgörande stöt mot Filip kunde helt enkelt inte göras mer pregnant och skickligt än här var fallet.

Det är nog inte sista gången, vi hör talas om detta stycke, vars segertåg över scenerna är given. Jag vet inte om ordet begästrad räcker för en publik, som framkallar ovationer och skriker bravo men i brist på bättre må den få det epitetet. Man hyllade en diktare, framför vilken det lilla ordet kanske ej längre blygsamt behöver stå, och en konstnär, som är inkarnationen av fantasiens gyllene låga.

Johan Falck.

här blir presenterad inför offentligheten.

Mabel Dodge Luhan är av allt att döma en äventyrlig dam, och som sådan kan hon säkert påräkna den sensationslystna publikens intresse. Mångfalden av hennes amourösa förbindelser imponerar onekligen — till och med då man endast skymtar, och egentligen blott anar dem, såsom i ifrågavarande bok. Men hon är också mer än det; hon är säkerligen vad man kan kalla en »världsdam» av betydande mått. Om hon levat under den enväldiga konungamaktens tid, hade hon kanske uppträtt i en Madame de Pompadours eller Madame Dubarrys inkarnation; i vår tid har hon, den högtstående kvinnliga europén, efter jag vet inte vilka intellektuella och erotiska upplevelser gift sig med en indian och slagit sig ner i det sällsamma landet Taos — ett ännu ursprungligare och mera magiskt indianland än det av Lawrence så suggestivt beskrivna New Mexiko. Där har hon läst Lawrence och funnit honom vara mannen att förbinda »öst och väst» — the two ends of humanity, our own thin end, and the last dark strand from the previous, prewhite era — och ge essensen av det hemlighetsfulla fluidum som förenar intellektualitet och helgad magi, andlighet och besjälad sinnlighet. Hon har tagit sina egna kosmiska krafter och sin indian-Tonys (en praktfull typ, att döma av fotografiet!) magiska insikter till hjälp och »kallat» Lawrence till Taos.

Han kom naturligtvis; hur skulle en irrlande fågel som Lawrence — vilken sällan befann sig längre tid än några månader på en plats — kunna motstå ett hemlighetsfullt lockrop. Boken skildrar den egendomliga förbindelse som uppstod mellan dessa två — Lorenzo med sin oundgängliga Frieda å ena sidan och Mabel Dodge Luhan med sin Tony och sitt indianland å andra sidan — och som varade i inemot tio år, ända till Lorenzos död.

Författarinnan har sannerligen inte besvärats av någon önskan att dölja något. Maktbegäret hos dessa två kvinnor, Frieda och Mabel, vilka kretsade kring den skapande mannen som två urgudinnor — den ena på det rent sinnliga planet — drivna på det nervöst-själsliga planet — drivna av begär att vara »modrar» för hans andliga barn, framträder i nästan outhärdlig tydlighet; och den på en gång hjälplöst beroende och frenetiskt sig själv hävdande människans lynnessjuka, misstänksamhet och psyko-fysiska disharmoni upptrör en liksom en förnedring.

Man har många gånger lust att slänga boken ifrån sig och lämna de evinnerliga trätorna och de överspända konflikterna åt sitt värde; men när man läst boken till slut, och upplyttats av de sista okommenterade brevens underligt milda och mäktiga stämning, är man villig att förlåta allt — även författarinnans alltför minutiösa och utdragna skildring av rena futliteter. Man ser för sig ett disharmoniskt och smärtsamt upprivet livs mäktiga våg-

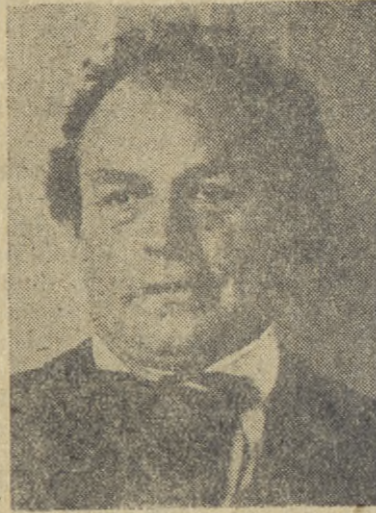
Prenumerera på Tidevarvet för sista kvartalet!

Pris kr. 1:50
Insänd avgiften på postgiron: r 1544.

Världen styres av gubbar.

En intervju med Martin Andersen-Nexö.

Martin Andersen-Nexö.

En av de mest uppskattade gestalterna på Antikringskongressen var Martin Andersen-Nexö, Ditte Människobarns och Pelle Erövrarens författare. Hans tal mottogs med våldsamt bifall. Hans sällskap var alltid eftersökt. I sitt uppträdande visade han en säregen blandning av okuvlig rebell och fängslade, varmhjärtad, dansk sagoberättare, vars humor och målade uttrycksätt gav en festlig glans åt allt vad han rörde vid.

— *Heute ist Feiertag*, ropade han med dånande stämma som inledningsord till sitt våldiga anförande på kongressen, en inledning, som lika mycket skilde sig från mängden av anföranden som hans silverkryckade käpp, romantiskt grålockiga hår och litet gammaldags borgerliga klädsel skilde sig från flesta deltagarnas revolutionärt sportmässiga utstyrsel.

Andersen-Nexö uppehöll sig i sitt tal bl. a. vid den rådande respekten för det urgamla. *Det är ett gubb-döme, som styr Europa*, sade han. I en intervju som vi fick med honom senare, ett par unga skandinaviska journalister och tecknare, underströk han ytterligare denna mening. Men då var han också mycket sträng mot ungdomen, i sin uppfattning om den kom-

rörelse, och dess tillbakafallande i ro och harmoni:

Mitt liv var en het villa.
Men ett har jag funnit och ett har jag verkligen vunnit —

Man får ännu en gång bekräftat att det är de djupast disharmoniska naturerna som till slut klarast framför harmoniens budskap »I think we might all be a great soothing and support to one another» — lindring och stöd blir det sista ord Lawrence, denna asociala och »svåra» människa, oförmögen till gemenskap, har att säga angående mänskliga relationers innebörd. När hans kropp har brunnit ut, är hans ande redo att bygga upp en ny »livsgemenskap». I det sista brevet talar han om hur det skall bli, när han blir tillräckligt frisk för att resa tillbaka till Taos: »then we can begin a new life with real tenderness in it».

Men döden tog honom, innan han hann begynna det nya livet i sann gemenskap — utan självförhävelse. (»Every form of bullying is bad.») Ur synpunkten av en konstruerad intrig vore detta ett dåligt slut, men det oförgångliga livet räknar inte med »slut», utan med ett evigt vardande. I döden kom Lorenzo tillbaka till sitt drömda »Taos», och efter döden sänder han sina budskap till oss som lever i förvillselernas dal. Det är antagligen överdrivet att säga, som några engelska och amerikanska kritiker sagt, att Lorenzo in Taos är det bästa porträttet av Lawrence »himself»; men säkert är att boken — i all sin aparthet och medvetet-omedvetna feminism — ger ett spontant uttryck för ett avsnitt av den skapande »livsförändring» som oavbrutet pågick, medan Lawrence hade liv och själ i behåll på denna jorden.

Bliv slank
och fri från reumatism.
Tag paraffinbad (kontinentens mest använda badform) hos
ELEKTRO-MEDICO INSTITUTET
Södra Kungstornet, 8 tr. Tel. N. 35 92.
Endast kvinnl. patienter.

mande världskatastrofen och ungdomens uppgifter för att avvärja den.

— Det är inte en vanlig kris vi går igenom, sade han. De svårigheter som vi alla känner av, är tecknet på att *hela det gamla systemet är genomruttet* och håller på att ramla. Men det förgångnas representanter sätter sig med alla krafter emot den nödvändiga förnyelsen och — *så gör de krig*. Ty det enda de gamla kan, är att göra krig och »lave» handgranater. Det fanns ännu en viss ideologi i den gamla tron på att alla möjligheter stod öppna för den duktige. Men den ideologien är död. Det enda vi har att göra är att så fort vi kan, befria oss från det sönderfallna systemets spår.

— Just därför är den här kongressen av stor betydelse, fortsatte Andersen-Nexö. Den kommer att medföra en radikaliserings av proletariatet och det är nödvändigt, ty det innebär en radikaliserings av de uppbyggande krafterna.

— Den socialdemokratiska ungdomen av idag håller emellertid på att förborgerligas, att bli indolent och estetisk. Den har kommit hit till Holland och har t. ex. ingen aning om att här bor en man som heter Deterding, en man som har försökt att köpa hela Nationernas förbund och att stjäla Sovjetryssland med hjälp av falskmyntare. Den ungdomen tror att det hjälper mot världskrisen att vara vegetarianer och rena sitt blod med grönsaksdiet, eller att vara esperantister och pacifister. Det är också en borgerlig fördom. Men borgarna vill inte vara pacifister själva. De vill att arbetarna skall vara det.

— Men kan en ungdom leva efter en så obeveklig linje utan några romantiska eller idealistiska utvinkningar?

— Ja, den måste, ty under en kris som denna *måste allting förenklas* till det yttersta. Det finns ingen plats för sentimentalitet, absolut ingen plats.

Vi frågar Andersen-Nexö vad han tror om Tyskland, där han tillbragt långa fäder av sitt liv och där också, liksom i Skandinavien, många småpojkar uppkallats efter hans Pelle.

— Tyskland är exemplet på ett land som blivit skakat av kriget, tills hela dess mentalitet blivit förändrad, svarar han. Ett helt folk på 60 miljoner människor har skakats i grund och folkets hjärna har förstörts. På annat sätt kan man inte förklara att det tyska folket ännu till stor del låter sig ledas av Hitler. Ty Hitler är enligt min mening en typisk paralytiker, förryckt, fullständigt storhetsvansinnig, precis som man sett att det under medeltiden fanns storhetsvansinniga paralytiker ibland härskarna.

Hitler kommer t. ex. upp till Hindenburg och ropar: *Jag vill vara en Mussolini* — — — Han varnas för det stora ansvar han tänker påtaga sig: Ni kan ju framkalla blodbad i Tyskland. — *Blod, blod, människan är född i blod, der Mensch ist in Blut geboren*, ropar han till svar. — Men han får stå kvar som ledare för stora grupper av det tyska folket. Marken är så förberedd att det *måste komma till en katastrof*.

Mitt i sina domedagsutsagor har Andersen-Nexö ändå något kvar av den faderliga danska värmen. Han unnar den unge norske tecknaren så gärna att få rita porträttet färdigt, innan han måste skynda till nästa konferens och han frågar helt muntert om någon har hittat hans bredsbyggiga hatt, som kommit bort. Man ser allvaret i hans ord är omisskänligt, det genomkända och genomlevda. Därför får han också alltid kontakt med sin publik, antingen det är två människor eller två tusen han har framför sig — och antingen han talar eller skriver.

Enligt just nu erhållet meddelande får Stockholm tillfälle att inom kort stifta bekantskap med Andersen-Nexö. Han talar nämligen på Auditorium den 10 okt. Casan.

Vårtor och gen. hår

borttages med Elektrolys.
Ansiktsbehandlingar,
ögonbrunnsfärgning manicure, pedicure m. m.

INSTITUT
Sturegatan 8, 2 tr.
Tel. O. 95 95.
Fru GERDA FLACH
Inneh. av Academie Scientifique
de Beauté, Paris, m. fl. diplom.

Själstyrka mot polisstyrka.

(Forts. fr. sid. 1.)

här ska de svenskar som leva samtidigt inte få veta därom annat än i karikatyr-mässig form. Gandhis politiska handlingar äro faktiskt de enda som lysa upp världsteatern med sin sanning, sin skönhet, sin originalitet. Att engelsmännen inte får veta sanningen är ju mycket förklarligt, men varför ska svenskarna utspisas med tendensiösa nyheter? Det tjänar inte något som helst syfte, inte ens ett dåligt.

Den svenska pressen och Gandhis "gåta".

Resultatet av denna pressens hållning återspeglar sig tydligt i fyra uttalanden om Gandhis fasta, återgivna av Dagens Nyheter under rubriken: »vad säger en kristen om Gandhi?». Det är i sanning mycket torftiga ting de säga, vilket de ju medge själva, men det hindrar dem icke att säga det.

Sven Lidman som vill begå improviserade och anonyma offerhandlingar, ond-gör sig över publiciteten omkring Gandhis fasta, ehuru han troligen inte läst ett ord om den som kommit från Gandhi själv eller hans anhängare, utan endast dem som kommit från hans motståndare. Gandhis offerhandling avfärdas också av Lidman därför att den ingår som ett led, måhända är en sista krönande handling i ett långt liv av exempellös trohet, aktivitet och offervilja i tjänst hos en idé. De två statskyrkopräster vilja varken klandra eller försvara Gandhi — vi fritag pastor Krook för direkt delaktighet i den hjärtslitande komiska underrubriken »pastor Krook vill ej klandra» — de säga sig tro på renheten i hans motiv och förlåta honom, men stämpla honom som en gåta. Det samma gör professor Wigert som säger att man vet intet eller föga om de motiv som driva Gandhi. I intet av dessa uttalanden en glimt av förståelse inför det sublimes och ödesavgörande i denna stora kamp mellan två världar, två metoder, två livsåskådningar.

Om en av dessa herrar, nämligen professor Wigert, har man dock på grund av hans livsverk anledning att tro att en stor kärlekshandling till tröst och befrielse för de olyckliga icke borde vara främmande för hans väsen, här måste alltså rena okunnigheten vara ett hinder. Och att tre män som specialiserat sig på att förkunna en religion, där kärlekens och det ställföreträdande lidandets kraft står i centrum, kunna kalla Gandhi gåtfull kan inte bero på något annat än samma okunnighet.

Ju mer man studerar Gandhi, hans liv, hans tro, hans politik, hans långa kamp mot den inre svaghet och oenighet och det yttre förtryck som gemensamt är orsaken till Indiens nöd, ju mer allmänmänsklig blir han. De särdrag som hänga

till hushållens nytta bli matköpen i kooperativa

Sverige på Island.

Om du klättrar högre upp på stegen Hugo, så ramlar du ner, å då ropar ja på mamma, å så får du stryk! — Jag stannar framför ett stort funkis-hus i ett funkiskvarter i Reykjavik och förstår, att jag kommit rätt, ty om något låter äkta svenskt, är det detta. Rösterna är så ljusa, helt olika rösterna häruppe... Jag kikar in i en trädlös trädgård och ser Hugo beskedligt kliva ned — han liknar på pricken en Elsa Beskowpys och hans röst är som en lärkas. — I en solid segelbåt på gröngräset sitter store-bror i dalmasdräkt, barbent och brunbränd och länsar undan vinden, medan en liten lockig fyr släpar på en leksakslastbil och ihärdigt tutar, eldröd av ansträngning... En brokig dalhäst betar på gräset, inhägnad av tre solida svenska pallar. Det ser så svenskt ut alltsammans, men vid horisonten står en krets väldiga fjäll och minna om, att jag ännu är på Island.

...det är husets fru, som själv öppnar, ingen behöver säga mig det. Hon är klädd i en rutig bomullsklänning — det är länge sedan jag sett annat än silkesklänningar nu — hon är frisk, osminkad och opudrad, både till kropp och själ skulle jag vilja säga, och jag känner en alldeles särskild glädje över, att hon är min landsman — och likväl ger jag mig ut för att inte vara nationalist!

Jag blir mottagen som en barndoms-vän, och efter fem minuter känner jag mig så, fastän jag aldrig sett dessa människor förr.

Fru Estrid Falberg-Brekkan, som inte är denna tidnings läsare alldeles obekant, och hennes make, den isländske författaren Fredrik Asmundsson-Brekkan, äro ett par riktiga människor, kloka, goda, kultiverade, atmosfären i deras gästfria hem sådan, att man ovillkorligen tänker: Här skulle jag vilja stanna länge!

På en fisktorkningsplats uppe på Nord-Island hade jag råkat på en flicka, som inte bara förstod utan även talade förstklassig svenska. Hon berättade mig om fru Brekkan och hennes ögon tårades. Å, svenskar, det måtte vara ett underbart folk! Jag var hos en svensk fru, känner Ni henne? Fru Brekkan, hon var så god, Ni vet inte vad hon var duktig, jag tror, att hon kunde allting. Å, jag var så dum som flyttade, men jag längtade hem...

Fru Brekkan, vem talar om henne? säger en gammal snusig gubbe, han är lindrigt nykter. — Är Ni svensk och känner inte henne? Ja, res då direkt till Reykjavik. Äro svenskorna sådana, då ville jag gärna vara ung igen! — Alla flickorna omkring honom skratta, och han hytter åt dem. — För resten var hon kanske inte svensk bara, nej, hon var

samma med hans ras, hans indiska tradition, hans hinduiska gudsföreställning och hans egenartade ungdomserfarenheter genomlysas och förklaras av hans djupa mänsklighet.

Att Gandhi fastar nu är ingen gåta. Det är på en gång en mystisk offerhandling och en handling av en politisk ledare. Om han inte gjort det nu, det hade varit en gåta.

Friends of India — Room 22, Lancaster Gate 46, London W2 — organisera en universell fastedag den 2 oktober som sympati för Gandhi. De ha öppnat en fond, dit de fastande kunna sända in de pengar de annars skulle givit ut på mat och dryck. De önska också att den fastande skall under fastedagen skriva ett brev till ministern för Indien i engelska regering, sir Samuel Hoare.

Låt oss hoppas, att professor Wigert, som skrev att det skulle vara sjukligt om amiral Lindman fastade för ett politiskt ändamål, inte finner det sjukligt om Gandhis få vänner i Sverige förena sig med hans vänner över hela världen med att högtidligt hålla den 2 oktober på sätt som nämnts.

Ain Waqar

nordisk eller internationell... Hon kunde sätta sig vid pianot och sjunga för mig en hel kväll: tyska, engelska, franska, danska, norska, svenska, isländska... för mig, gamle klumpkloss, ja, jag vet nog, att det är Gustaf Fröding, som funnit på det ordet... Jag satt ofta inne och lyssnade, då hon läste för ungdomen ur svenska böcker, och hon lånade mig ofta böcker... Man begrep så bra vad hon läste, och ingen ville gå igen...

En regnig natt kom jag till en bondgård i Borgarfjorden och man var litet sur emot mig till en början... det var inte underligt, det är inte roligt att stiga upp mitt i natten för att andra människor är ute och roar sig... Jag framstammade, att jag var svensk, det har ofta hjälpt mig.

Svensk? Kände jag kanske? — och den halvklädda hustrun försvann och kom ögonblicket efteråt tillbaka med ett fotografi: en ganska söt flicka i tjugoårs-åldern i svensk nationaldräkt. Hon höll ljuset nära intill kortet och uppmanade mig att se bättre efter... Hon var här en hel sommar... det är länge sedan nu, och den lilla svenska hon lärde mig, har jag glömt. Hon visste så mycket, å det var så roligt att komma in till henne med kaffe på morgonen och höra henne berätta. God var hon också, hon har inte glömt oss här uppe än... Nu bor hon i Reykjavik, hennes man är Broder Ylfing, nej, vad pratar jag, Fredrik Brekkan, menar jag, som har skrivit »Broder Ylfing». Den måste Ni läsa, om Ni inte gjort det...

Jag stannade som gäst i tvenne dagar, läste Broder Ylfing och nu skäms jag över, att ett sådant mästerverk passerat förbi Nordens folk relativt obemärkt...

Författaren småler litet och byter om samtalsämne. Hans svenska är värdad som en skådespelares, och det är en glädje att höra en man av främmande folk röja en så grundlig och fullkomligt oromantisierad kännedom om mitt folk. Det är inte bara litteraturen, nej, han känner folklivet och folklynet och han anförtror mig, att han är vad han själv kallar lekmannaspecialist på svenska dialekter... Han älskar Heidenstam. »Om ni har läst något av mig», säger han anspårslöst, »så har Ni nog märkt det... Men när jag talar om svensk litteratur här, så är det nästan alltid om Selma Lagerlöf, för henne känner folk bäst, och de flesta vill ju helst bara höra det, som de redan vet...»

— Är inte vintern lång och sträng häruppe?

— Inte sträng här på Sydlandet, säger fru Brekkan, och kanske inte längre än i mellersta Sverige... jag vet inte riktigt, men mörktiden, som ju inte någonsin är riktig mörktid, pressar oss — det gäller inte bara utlänningar utan invånarna själva. Här är dött och livlöst om vintern, även om det är den tid då man »roar sig» allra mest. Men det kommer ju ofta folk — i synnerhet ungdom, som hjälper en att slå ihjäl tiden. Vi ha en dansk och en

Tror ni på andliga värden?

För en tid sedan utkom i England en liten skrift, som innehöll resultatet av en enquête bland 200 av nutidens ledande naturforskare om deras ställning till en del religiösa problem. Boken heter *The Religion of Scientists* (Vetenskapsmännens religion) och sammanställningen är gjord av C. L. Drawbridge, Benn, London 1932.

Man utgår ifrån, att det kan vara av ett visst intresse att höra just naturforskarnes åsikt i dessa frågor, icke för att deras mening är på något sätt väsentligt avgörande för den religiösa uppfattningen, utan på den grund, att det ofta hävdats att just den moderna naturvetenskapen underminerat den religiösa tron.

Den första frågan lyder så: Tror Ni att det finns en andlig värld? (Do you credit the existens of a spiritual domain?) Nekande svar avgavs av 13 men icke mindre än 121 bejakar frågan, 66 avhåller sig från att svara. Alltså skulle svaren tyda på att en rent materialistisk världsåskådning endast hyllas av ett mindertal naturforskare av i dag.

Den andra frågan berör problemet determinism eller indeterminism. Anser Ni att människan är i viss mån ansvarig för valet av sina handlingar? (Do you consider that man is in some measure responsible for his acts of choice?) Svaren äro även här överraskande. Endast sju nekande men 173 jakande. Detta sammanhänger kanhända med, att den moderna fysiken icke längre anser, att alla fysiska fenomen kan förutses äga rum enligt viss lagbunden ordning. Man kan, som en

svensk studiecirkel — tio till tjugo ungdomar, som komma två gånger i veckan. Vi läsa och sjunga och se på Elsa Beskow-böcker. De fångsla ungdomar mellan femton och tjugo är lika mycket som barn.

— Så har Ni förstas en hel del utländska tidningar?

— Jag håller endast Tidevarvet. Jag läser omsorgsfullt fyra isländska tidningar, men det är först när Tidevarvet kommer, som jag får en liten hum om vad som passerat ute i världen... Där emot är jag väl inne i isländsk politik, säger fru Brekkan småleende, ni vet väl därhemma, att politiken är isländarens A och O... det hörde jag sägas för tjugo år sedan, nu vet jag, att det är sant. — Nu får ni ju snart besök av en hel skara isländare. Tag väl emot dem och var för resten så hygglig ni kan därhemma mot alla utlänningar. Tänk på alla de svenskar, som leva i främmande land!

C. S. H. E.—r.

Martin Andersen-Nexö

talare i Auditorium måndagen den 10 oktober kl. 8. Biljetter till ett pris av 1:25 finnes bl. a. på Tidevarvets exp., Slussplan 1-3, tel. N. 4842.

Bland tidevarvets mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

Radikal prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 • STOCKHOLM
Telefon: Norr 311 80 (5 linjer)

ASTRA-BOMULL

— för hemapoteket och toilettebordet —
I alla apotek, färg- och sjukvårdsaffären
i 20, 30, 50 öre och 1 kronas kartonger.

RENARE

Astras veckade bomull packas maskinellt och omslutas lufttätt av cellophan. Kartongförpackningen innebär att bomullen kan bibehållas ren även sedan kartongen öppnats. Använd

vetenskapsman uttrycker sig, då icke antaga en teori »som gör den mänskliga själen mer mekanisk än det fysiska universum».

En annan fråga gäller livet efter döden. Tror Ni att människans personlighet existerar efter kroppens död? Här är tveksamheten större. 47 uttala en bestämd tro på ett liv efter döden, under det 41 säga lika bestämt nej och de flesta avhålla sig från att svara.

Till sist få de frågan: Anser Ni att den anmärkningsvärda utvecklingen på senare tid inom det vetenskapliga tänkandet är gynnsam för den religiösa tron? Här kommer 74 ja mot 27 nej.

Naturforskarnes personliga meningar bör ju ej tillmätas ett alltför stort värde, men tyder ändå på, att den vetenskapliga grunden till den naturalistiska nihilism, som gått stora lager av Västerlandets befolkning i blodet, kanske icke längre är så bombsäker.

TIDSKRIFTEN

QUO VADIS?

MOTTO:
Individens problem — världens problem

Problemföräldrar

Svensk fars på världsteatern

Moderskap och livskall

Den friaste fria skolan

Säljes överallt genom Sv. pressbyrå.
Pris 85 öre.
Årsprenumerations Kr. 6:50.

Reservoirpennor

med äkta 14 karats guldpenna bortslympas till 2.50 pr styck.
Franco vid försköttlikvid.
J. A. PERSSON
Box 2060. Stockholm 21.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 4842. Mottagningstid 10-12.

EXPEDITION:
Telefon N. 4842.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1932
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.